

Nya metoder för att minska övergödningen i Östersjön – seminarium vid Strategiforum 8-9 nov 2016

Jordbruksverket arrangerade ett av dryga 40-talet parallella seminarier, vid Strategiforum inom strategin för Östersjöregionen i början av november. För sjunde året arrangerades ett strategiforum och denna gång med rekordmånga deltagare, ca 1400. Jordbruksverket har ansvar som policysamordnare för fiskeri och vattenbruk inom strategin och temat för seminariet var innovativa metoder för att minska näringshalterna i Östersjön, genom att på olika sätt ta upp näringen direkt ur havsvattnet. Efter presentationer och ett panelsamtal avslutades seminariet av Sven-Erik Bucht, minister för landsbygd och regional utveckling. Med sina rötter vid stranden av Torne älv gav han ett personligt budskap om att låta våra barnbarn få en chans att fiska och doppa sina tår i ett rent vatten i älvar och hav.

Utsläpp bidrar till algbloomning

Grundproblemet är de stora mängder näring som har släppts ut och årligen fortfarande släpps ut i Östersjön (extern belastning) och som bland annat medverkar till algbloomningen. Trots att kurvorna börjat vända nedåt genom minskade utsläpp i många länder, är halterna av näringsämnen i Östersjön fortfarande för höga. Från de syrefria bottenområdena frigörs dessutom stora mängder fosfor (intern belastning), som lagrats under årtionden av utsläpp. Den frigjorda fosfor står för större delen av den fosfor som driver algbloomningen. Som komplement till landbaserade åtgärder för minskade utsläpp diskuterades därför metoder för att ta upp den näring som redan finns i havet. Metoder som presenterades var olika former av vattenbruk som algodling och musselodling. Även skörd av naturligt växande alger diskuterades. Dessa metoder ger också mervärden i form av ytterligare produkter. Andra metoder som togs upp var att på olika sätt kemiskt binda fosfor i bottensedimenten eller att ta upp ytlager av sedimenten för att utvinna fosfor och återcirkulera den till åkermarken.

Flera olika talare medverkade

Fredrik Gröndahl från KTH och Susan Løvstad Holdt från Danmarks tekniska universitet forskar bägge om algodling och musselodling. De menade att de låga salthalterna i Östersjön gör det svårt för sådan odling i större skala. Däremot visades siffror på de stora mängder näring som går att ta upp genom att aktivt skörda de alger dvs. den tång som spolas upp på stränderna.

Bengt Simonsson från Baltic Works Commission och Gunno Renman, professor på KTH presenterade olika mer tekniska metoder och inte minst de lovande resultat som finns från försök med att ta upp delar av bottensedimenten och återföra fosfor till åkermarken.

Ottilia Thoresson från WWF uttryckte de farhågor som finns från miljöskyddsintressen när det gäller storskaliga metoder för att ta upp sediment från djupa bottnar. Hon framhöll också

behovet av mer kunskap och vikten av att fortsätta att stimulera åtgärder för att minska utsläppen, inte minst genom ett nära samarbete med lantbruket.

I panelsamtalet, där Anna Thore från Kalmarsundskommissionen och Angelė Plančiūnaitė från den regionala miljöenheten i Panevėžy i Litauen också medverkade, lyftes bl.a. frågan om möjligheter till miljöersättningar för näringsupptag ur havet. Precis som de ersättningar som finns för våtmarker som kväve- och fosforfallor skulle man kunna få liknande ersättningar för ”blå våtmarker”.